28.9.2021

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle 28.9.2021

Asia: E 106/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto EU:n uudesta vuoteen 2030 ulottuvasta metsästrategiasta

Ympäristöneuvos Maarit Loiskekoski

Ympäristöministeriö yhtyy valtioneuvoston kantaan ja esittää lausuntonaan eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle seuraavaa:

Metsästrategia on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, joka tähtää ilmastoneutraaliin talouteen ja kestävään kasvuun EU:ssa. Strategia pyrkii tarkastelemaan ja edistämään kestävää metsäbiotaloutta kokonaisvaltaisella tavalla, jotta se toimisi synergiassa EU:n ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteiden kanssa. Metsiin liittyvät ilmasto- ja biodiversiteettinäkökulmat ovatkin hyvin mukana strategiassa. Tämä tukee Suomen hallitusohjelman ja hallituksen kestävyystiekartan tavoitteita erityisesti ekologisen kestävyyden osalta.

EU:n metsästrategia korostaa pitkäikäisiä puutuotteita, mutta tunnistaa myös lyhytikäisten puuperäisten tuotteiden roolin erityisesti vastaavien fossiilisten tuotteiden korvaamisessa. Metsien hyvään ekologiseen tilaan perustuva metsätalous ja metsäsektori muodostavat kokonaisuuden. Metsiä harvennettaessa saadaan pieniläpimittaista puuta, joka soveltuu parhaiten sellun tuotantoon tai energiaksi. Lisäksi puupohjaiset tuotteet voivat olla tärkeitä yhteiskunnan eri toimintojen mahdollistamisessa. Puuraaka-ainepohjaiset tuotteet voivat korvata fossiilipohjaisia tuotteita mm. kemian teollisuudessa, tekstiileissä ja pakkauksissa. Puulla on Suomessa merkittävä rooli myös uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamisessa.

Puunkäytön lisääminen pienentää kuitenkin metsien hiilinielua. Ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmasta hiilinielun pieneneminen rinnastuu päästöihin. Tutkimustiedon mukaan elinkaareltaan lyhyiden sellu- ja energiatuotteiden korvaushyödyt eivät riitä täysin kompensoimaan nieluvaikutusta. Ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta onkin edelleen tarpeen kehittää puupohjaisia tuotteita elinkaaren ja korvaushyötyjen näkökulmasta.

Luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja ilmastonmuutos ovat erottamattomat ja toisiinsa vaikuttavat kiireelliset uhat yhteiskunnalle ja ihmisten hyvinvoinnille, joihin on puututtava yhdessä ja kaikilla rintamilla. Suomi on sitoutunut maa- ja vesielinympäristöjen sekä maaperän tilan parantamiseen ja on viime vuosina edistynyt ennallistamiseen liittyvän kokemuksen, tietotason ja toimeenpanon osalta.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että kaikki EU:n politiikat edistävät Euroopan luontopääoman ekologisen hyvän tilan säilyttämistä ja ennallistamista. Luonnon monimuotoisuuden tilaa on tärkeä parantaa metsäsektorilla myös Suomessa. Vuonna 2018 julkaistun luontotyyppien uhanalaisuusselvityksen mukaan 1960-luvulla vallinneeseen tilanteeseen verrattuna kivennäismaiden metsäluontotyypeistä on uhanalaisia 41 prosenttia. Kangasmetsissä taantumisen syynä on useimmiten pitkään jatkunut heikentyminen luontotyypin

ekologisessa laadussa, jota arvioinnissa kuvattiin kuolleen ja järeiden puiden määrän sekä lehtipuuosuuden kautta. Lehtojen uhanalaistumisen syynä merkittävimmät ovat pellonraivaus ja puulajisuhteiden muutokset, sekä kosteissa lehdoissa myös aikanaan tehdyt ojitukset. Myös suoluontotyypit ovat uhanalaistuneet erityisen voimakkaasti hemi-, etelä- ja keskiboreaalisella vyöhykkeellä. Eniten uhanalaistuneita ovat letot, korvet sekä neva- ja lettokorvet.

Metsien ekologista tilaa, niiden kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen sekä sitoa ja varastoida hiiltä voidaan parantaa metsänhoitomenetelmiä ja talousmetsien luonnonhoitoa kehittämällä, sekä ennallistamalla ja suojelulla. Metsänhoitosuositusten tulee perustua tutkittuun tietoon. Koska Euroopan unionin jäsenmaiden olosuhteet vaihtelevat suuresti, tarkkoja kynnysarvoja tulee voida tarkastella kansallisesti.

EU:n metsästrategian ennallistamistavoitteet painottuvat hiilirikkaisiin ekosysteemeihin, joilla on synergiahyötyjä vesien ja luonnon monimuotoisuuden tilaan. Turvemailla on Suomessa metsätaloudellista merkitystä koko yhteiskunnalle ja alueellisesti, joten niiden metsänhoitomenetelmien kehittämiseen ja ennallistamiseen tulee kiinnittää erityisitä huomiota.

Ympäristöministeriö näkee hyvänä asiana, että EU:n metsästrategiassa pyritään polittikkakoherenssiin metsien osalta. Tämä edistää pyrkimystä lisätä eri politiikka-alojen yhteistyötä ja vähentää siiloutumista. Rakenteiden kehittämisen tulee tapahtua niin, että eri näkökulmia voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti ja tasapainoisesti.